

Biztosításközvetítő által végzett állományápolási tevékenység

1. TÉNYÁLLÁS

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) részére állásfoglalás kibocsátására irányuló beadványt (Megkeresés) benyújtó ügyvédi iroda (Ügyvédi Iroda) biztosítási szerződések „utógondozásának” megítélésével összefüggésben kérte az MNB állásfoglalását.

A Megkeresés alapján egy, a felügyeleti biztosításközvetítői nyilvántartásba (Regiszter) bejelentett függő biztosításközvetítő (Ügynök) olyan, határozott idejű közvetítői szerződést (Szerződés) kötött az őt megbízó belföldi – „Magyarországon bejegyzett székhelyű” – biztosítóval (Biztosító), amely alapján a jogviszonyuk „utolsó naptári évében az Ügynök aktív üzleti tevékenységet nem végez, hanem az utolsó naptári évig megkötött biztosítási szerződések utógondozását végzi el”. A Megkeresés szerint ez azt jelenti, hogy az Ügynök nem folytat a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) „4. § 14. pontja alapján a biztosításközvetítőre jellemző tevékenységeket, azaz (...) nem végez biztosítás értékesítését” és „nem szervezi a biztosítás értékesítését”.

A Szerződés „utolsó naptári évében az Ügynök közvetítői jogviszonyba kíván lépni egy az Európai Unió területén székhellyel rendelkező és Magyarországon már határon átnyúló szolgáltatás nyújtására bejelentkezett biztosítóval” (EU Biztosító), tehát az Ügynök már a Szerződés utolsó évében „biztosításközvetítési tevékenységet kíván folytatni az EU Biztosító részére”.

Az Ügyvédi Iroda idézte az MNB egy korábbi, vezérügynök megbízásával kapcsolatos állásfoglalását (Állásfoglalás),¹ valamint előadta, hogy az „EU Biztosító székhelye szerinti tagállam biztosítási felügyelete 5 (öt) különböző kategóriában veszi nyilvántartásba a biztosításközvetítőket”, azzal, hogy „csak az a gazdasági társaság vehető nyilvántartásba, amely a tagállami biztosításfelügyelet joga szerint alakult és cégjegyzékszámával rendelkezik”. Az Ügynök ugyanakkor „nem az EU Biztosító székhelye szerinti tagállam joga szerint alakult” és így „nem jegyezhető be az EU Biztosító székhelye szerinti tagállami biztosításfelügyelet által vezetett közvetítői nyilvántartásba”.

2. JOGKÉRDÉS

A Megkeresés alapján a Magyarországon bejegyzett és működő Ügynök tevékenységével összefüggésben „a szabályozói környezet vizsgálatakor (...) elsősorban a Bit rendelkezéseit kell figyelembe venni”. Az Ügyvédi Iroda e körben hivatkozott többek között a biztosító és a függő biztosításközvetítő, illetve a határon átnyúló szolgáltatás törvényi meghatározásaira,² amelyek értelmében a Megkeresés szerint az Ügynök és az EU Biztosító egymással „függő biztosításközvetítői tevékenységre (...) egymással szerződést köthetnek”, és az ilyen megállapodás alapján „az Ügynök tevékenysége nem minősül határon átnyúló szolgáltatásnak, mert az EU Biztosító székhelyének tagállamában nem kíván biztosításközvetítői tevékenységet végezni”.

A fentiek mellett a Megkeresés utalt a Bit. biztosításközvetítők nyilvántartásba vételével (regisztrációjával) kapcsolatos egyes előírásaira,³ amelyek nyomán az Ügyvédi Iroda szerint a Biztosítónak – mivel számára az Ügynök a

¹ „Vezérügynök megbízása az Európai Unió más tagállamában székhellyel rendelkező, Magyarországon határon átnyúló tevékenységet végző biztosító által” ([https://alk.mnb.hu/data/cms2481496/tmpFC70.tmp\(23940966\).pdf](https://alk.mnb.hu/data/cms2481496/tmpFC70.tmp(23940966).pdf)).

² Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

18. biztosító: az a szervezet, amely a hatályos magyar jogi szabályozás vagy valamely hatályos tagállami szabályozás szerint biztosítási tevékenység végzésére jogosult;

34. függő biztosításközvetítő: az a biztosításközvetítő, aki biztosítóval fennálló jogviszony alapján

a) egy biztosító biztosítási termékeit vagy több biztosító egymással nem versengő biztosítási termékeit közvetíti (a továbbiakban: ügynök),

b) egyidejűleg több biztosító egymással versengő biztosítási termékeit közvetíti (a továbbiakban: többes ügynök);

40. határon átnyúló szolgáltatás: az a szolgáltatás, amely esetében a biztosító vagy a viszontbiztosító tevékenységéhez kapcsolódó kötelezettségvállalás tagállama nem azonos azzal a tagállammal, ahol a biztosító vagy a viszontbiztosító székhelye, központi irodája található, biztosításközvetítő, viszontbiztosítás-közvetítő és kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy esetén pedig az a szolgáltatás, amelyet a biztosításközvetítő, a viszontbiztosítás-közvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy fogadó tagállamban nyújt;

³ Bit. 369. § (2) Biztosításközvetítői tevékenységet biztosító vagy biztosításközvetítő részére Magyarország területén olyan biztosításközvetítő végezhet, aki – a 370-371. §-ban foglalt kivételekkel – aktív státuszban szerepel a Felügyelet által vezetett nyilvántartásban.

Szerződés „utolsó évében biztosításközvetítói tevékenységet nem végez” – a „szerződéses együttműködés utolsó évének kezdőnapjával az Ügynököt ki kell jelentenie az MNB által vezetett nyilvántartásból”. Ebben az esetben „a határon átnyúló szolgáltatásra korábban már bejelentkezett EU Biztosító az Ügynököt a kijelentés napjával bejelentheti a MNB által vezetett nyilvántartásba, így az Ügynök állhat egyszerre szerződéses jogviszonyban az EU Biztosítóval és a Belföldi Biztosítóval, de a Belföldi Biztosító részére már értelemszerűen biztosításközvetítói tevékenységet nem végezhet”. A Megkeresésben írtak alapján a Biztosítónak „az Ügynököt a szerződéses együttműködésük utolsó időszakában azért is ki kell jelentenie a nyilvántartásból, mert a Bit. 411. § alapján az Ügynököt az EU Biztosítónak kell bejelentenie, hiszen biztosításközvetítói tevékenység végzése az EU Biztosító részére történik”. Mindezek alapján, valamint az Állásfoglalásra tekintettel az Ügyvédi Iroda álláspontja szerint az Ügynököt az EU Biztosítónak kell – nem vezérügynökként, hanem függő ügynökként – bejelentenie a Regiszterbe.

A fentiek nyomán az Ügyvédi Iroda arra nézve kérte az MNB állásfoglalását, hogy (a) az Ügynök állhat-e „egyidejűleg közvetítói szerződéses jogviszonyban a (...) Biztosítóval és az EU Biztosítóval”, amennyiben a Szerződés alapján már nem végez biztosításközvetítói tevékenységet a Biztosító részére. Emellett „[a] fenti (...) kérdésre adott megengedő válasz esetén” – tehát ha az Ügynök egyszerre mindkét intézménnyel köthet közvetítói szerződést – az Ügyvédi Iroda az MNB állásfoglalását kérte azzal összefüggésben, hogy (b) ilyen esetben a Biztosítónak „ki kell-e jelenteni az Ügynököt a függő ügynöki státuszról az MNB előtt annak érdekében, hogy az EU Biztosító bejelenthesse az Ügynököt” a Regiszterbe, illetve (c) „helyes gyakorlatnak” tekinthető-e, amennyiben „a vezérügynöki státusz helyett az EU Biztosító függő ügynöki státuszba jelenti be az Ügynököt a közvetítói nyilvántartásba?”

3. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

3.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „Állásfoglalás kéréssel kapcsolatos eljárások és elvek” című tájékoztatóban⁴ is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő üzleti koncepció, megoldás jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy az Ügyvédi Iroda annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2. Az Ügyvédi Iroda nem nyújtotta be a Szerződést, illetve a Megkeresés nem tartalmaz részletes információt a biztosítási szerződések „utógondozása”, annak díjazása tekintetében, mindössze arra utal, hogy az nem jelent „aktív” termékértékesítést. A rendelkezésre álló információ így nem elégséges a Megkeresésben írtak teljes körű megítéléséhez, ezért – és a fenti 3.1. pontban foglaltakra tekintettel – a jelen állásfoglalás keretében mindössze általános jelleggel ismertethetőek a fontosabb kapcsolódó szempontok. Emellett a Megkeresés nem tartalmaz pontos adatokat arra nézve sem, hogy az Ügynök biztosítók általi párhuzamos igénybe vételére pontosan milyen feltételekkel, termékkörben kerül(ne) sor. Az Ügyvédi Iroda idézte az ügynök törvényi fogalmát, azonban nem utalt kifejezetten arra, hogy az Ügynök biztosítók egymással nem versengő biztosítási termékei vonatkozásában folytatná tevékenységét, illetve az érintett termékkör ilyen jellege a Megkeresésből sem olvasható ki, ezért a jelen állásfoglalással összefüggésben az MNB azzal a feltételezéssel élt, hogy az Ügynök a Bit. 4. § (1) bekezdés 34. a) pontjának első fordulata szerinti tevékenységet végző függő biztosításközvetítő, tehát egy biztosító termékei tekintetében fejt(het) ki biztosításközvetítói tevékenységét.

Bit. 411. § (1) A biztosításközvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítói tevékenységet végző gazdálkodó szervezet annak a biztosítónak, többes ügynöknek vagy alkusznak a – Magyar Nemzeti Bank elnöke által kiadott rendeletben meghatározott módon történő – bejelentése alapján kerül nyilvántartásba vételre, amely részére biztosításközvetítói tevékenységet végez. (...)

⁴ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

3.3. A Megkeresés szerint az Ügynök által a Szerződés utolsó évében végezni kívánt tevékenység, az Ügynök által közvetített biztosítási szerződések „utógondozása” nem tartozik a – biztosítási értékesítést⁵ magában foglaló – biztosításközvetítői tevékenység⁶ körébe.

A biztosításértékesítési irányelv⁷ (IDD) átültetését célzó, 2016. január 1. napjától hatályos Bit. alapján a biztosításközvetítés lényegi elemei a biztosítási szerződés létrehozásának célja, valamint az üzletszerűség, illetve rendszeresség. A Bit. példalózó jelleggel felsorol olyan magatartásokat is, amelyek – a fenti fő fogalmi elemek megléte esetén – a biztosítási értékesítés, biztosításközvetítés körébe tartoznak, tehát nem szükséges valamennyi ilyen tevékenység egyidejű kifejtése ahhoz, hogy valamely (rendszeres, üzletszerű, biztosítási szerződés létrehozására irányuló) tevékenység biztosításközvetítésnek minősüljön. Az IDD rendelkezéseivel⁸ összhangban e magatartások között említi a Bit. a biztosítási szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködés esetét, amely – amint az a biztosítási törvény kommentárjában⁹ is szerepel – *„hagyományosan része a biztosításközvetítői tevékenységnek, legyen szó akár a szerződő figyelmének a befizetni elmulasztott díjakra történő felhívásáról vagy a biztosított kárának mielőbbi rendezése érdekében történő eljárásról a biztosító irányába, amely utóbbi egyébként a biztosításközvetítő és az általa megszerzett ügyfél közötti hosszú távú bizalmi kapcsolat kialakulásának egyik fontos elősegítője is.”*¹⁰

Az Ügynök által a Szerződésben vállalt „utógondozás” az elnevezése alapján állományápolásnak feleltethető meg, amelyet a gyakorlatban a biztosításközvetítők többnyire fenntartási (speratív) jutalék ellenében, üzletszerűen végeznek, illetve amely – az előzőekben írtakra is figyelemmel – a biztosítási értékesítés résztevékenységei közé tartozik, biztosításközvetítésnek minősül. (Megjegyzésre érdemes, hogy az állományápolási tevékenység biztosításközvetítésként való minősülésére a biztosítási törvény kommentárja is utal, amikor rögzíti, hogy a többes ügynöki és alkuszi tevékenység kérelemre történő felfüggesztésének *„engedélyezése esetén a többes ügynök, illetve az alkusz a felfüggesztés ideje alatt biztosításközvetítői tevékenységet – ideértve az állományápolási tevékenységet is – nem végezhet”*.¹¹) Az Ügynök így – a Megkeresésben foglaltaktól eltérően – a Szerződés alapján annak utolsó évében is biztosításközvetítőként működik, biztosításközvetítést ugyanakkor a Bit. 4. § (1) bekezdés 34. a) pontjának már hivatkozott első fordulatára figyelemmel egyidejűleg egy biztosító termékei tekintetében végezhet, valamint

⁵ Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

123. biztosítási értékesítés: azon - a biztosítási szerződés létrehozására irányuló - üzletszerű értékesítési tevékenység, amely kiterjed a biztosítási szerződések megkötésének előkészítésére, illetve elősegítésére, az azokkal kapcsolatos tanácsadásra, ajánlattételre, az ilyen szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködésre (ideértve a kárigény érvényesítése kapcsán történő közreműködést is), valamint azon esetekben, amikor az ügyfélnek lehetősége van honlapon vagy más tájékoztatási eszközön keresztül közvetve vagy közvetlenül biztosítási szerződés megkötésére ajánlatot tenni és ennek alapján szerződést kötni, a biztosítási termékek, valamint azok árai (ideértve a nyújtott árkedvezményt is) különböző kritériumok alapján történő összehasonlítására és az azokról történő tájékoztatásra is, azzal, hogy nem minősül biztosítási értékesítésnek:

- a) a más szakmai tevékenység keretében esetleg nyújtott tájékoztatás, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését vagy teljesítését elősegítő - lépést,
- b) a biztosítási károk szakmai alapon végzett kárügyintézése, valamint a kárrendezési és szakértői kárbecslési - szakmai alapon végzett - tevékenység,
- c) adat- és információszolgáltatás a lehetséges szerződőkről biztosításközvetítők vagy biztosítók számára, amennyiben az információt nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését elősegítő - lépést,
- d) tájékoztatás nyújtása biztosítási termékekről, illetve biztosításközvetítőkről vagy biztosítókról a lehetséges szerződők számára, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését elősegítő - lépést;

⁶ Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

14. biztosításközvetítői tevékenység: a biztosításközvetítő által végzett azon üzletszerű tevékenység, amely a biztosítási értékesítést, annak szervezését, valamint a független biztosításközvetítői szaktanácsadást foglalja magában, azzal, hogy nem minősülnek biztosításközvetítői tevékenységnek a 123. pont a)-d) alpontjai szerinti tevékenységek;

⁷ A biztosítási értékesítésről szóló 2016. január 20-i (EU) 2016/97 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁸ IDD 2. cikk (1) Ezen irányelv alkalmazásában:

1. „biztosítási értékesítés”: biztosítási szerződések megkötésével kapcsolatos tanácsadással, ajánlattétellel vagy biztosítási szerződések megkötésének előkészítésével kapcsolatos egyéb tevékenységek, az ilyen szerződések megkötésével, illetve az ilyen szerződések kezelésében és teljesítésében való közreműködéssel kapcsolatos tevékenységek, különösen kárigény esetén, ideértve az információk rendelkezésre bocsátását egy vagy több biztosítási szerződésről olyan kritériumoknak megfelelően, amelyeket az ügyfél egy weboldalon vagy más tájékoztatási eszközön keresztül választ ki, valamint a biztosítási termékek rangsorának összeállítását, ideértve az árak és a termékek összehasonlítását, vagy a biztosítási szerződés árára vonatkozó kedvezményt, amennyiben az ügyfélnek lehetősége van a weboldalon vagy más tájékoztatási eszközön keresztül közvetve vagy közvetlenül biztosítási szerződést kötni;

⁹ Kommentár a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvényhez (Wolters Kluwer Kft., szerkesztette: Kovács Zsolt)

¹⁰ Kommentár a Bit. harmadik könyvéhez.

¹¹ Kommentár a Bit. 420-421. §-ához.

ehhez (a Megkeresésben is hivatkozott előírásokkal összhangban) a megbízója bejelentése alapján aktív státuszban kell szerepelnie a Regiszterben.

A fentiek alapján az Ügyvédi Iroda által feltett első jogkérdésre – a rendelkezésre álló információ alapján – nemleges válasz adható, így a további kérdések érdemi vizsgálata nem volt szükséges.

Budapest, 2021. június 14.